

TOPLUMSAL PROBLEM DİLENCİLİĞİN DİNİ TEMELLERİNİ BİLİYOR MUYUZ?

Toplumdaki beşeri ve ekonomik meselelerin varlığı herkes tarafından kabul edilmektedir. Farklı mizaca, üslûba ve düşünceye sahip insanoğlunun bulunduğu ortamda problemlerin olması gayet doğaldır. Önemli olan problemin olması değil, onlarla nasıl mücadele edileceğini bilme bilincinin olup-olmamasındadır.

Özellikle Ramazan, dini gün ve geceler, Cuma günleri hem camilerin çevresinde hem de bizzat evlere gelerek ve işyerlerine gidilerek karşılaşılan bir dilenme problemimiz vardır. Bu problemi anlama noktasında, dilenen insanları ve dilenme duygusunu ayrı ayrı ele almak gerekmektedir. Bütün bunların üzerine din adına ve dini duyguları kullanarak yapılan bu eylemin dini temellerinin neler olduğuna bakılmalıdır.

Dilenen insanlara bakıldığında genellikle fakir görünümlü ve ihtiyaç sahibi intibası bırakacak bir kisvede geldiklerine şahit olunmaktadır. Bu görüntü karşıdaki insanların vicdanını hedef alan hareketten başka bir şey değildir. Vicdanlar insanların duygu ve düşüncelerinin harekete geçtiği yerlerdir. Dramatize olan görüntüler vicdanın etkilendiği aşamadır. Dilenme konumunda olan insanlar da bu noktayı hiç ihmal etmemektedirler. Hatta Allah sizin başınıza şu şu halleri vermesin diyerek karşıyı psikolojik baskı altına almaktadırlar. İstisnalar hariç dilenen insanlar genellikle etrafa verdikleri görüntüden daha iyi bir mali imkâna sahiptirler. Gazete ve televizyonlarda farklı zamanlarda özellikle Ramazan ayında dilenen ancak yakalandıktan sonra araştırıldığında evleri, arabaları ve bankalarda yüklü miktarda hesapları olan dilencilere rastlanmaktadır. Hatta Ramazan geldiğinde ülkemizin bir bölgesinden otobüslerle İstanbul, Ankara ve İzmir gibi belli merkezlere çalışmaya gider gibi özel dilenme turların yapıldığı basında yer almıştır. Otobüslerle giden bu insanların nereden geldiğini araştıran muhabirin ulaştığı bilgiler hiç de şaşılacak bir durum arz etmemektedir. Onların evlerinin önünde traktörleri, arazileri ve belli miktarda mâlî imkânlarının olduğu tespit edilmektedir. Bu insanlar dilenmek için gittikleri yerde gerçek durumlarını gizleyerek sanki ihtiyaç sahibiymiş gibi karşıdaki insanların acıma duygularını kullanarak nemalanmaya çalışmaktadırlar.

Bizler Müslümanlar olarak kardeşlerimizin bizlere yansıyan durumlarına yani zahire itibar etmeliyiz. Ancak söz konusu yapılanlar bizim durup düşünmemiz gerektiğini göstermektedir. Müslümanın Müslümana güvenmesi samimiyetin olduğu noktadadır. Bugün Müslümanlar olarak samimiyet noktasında hangi seviyede olduğumuzun en büyük kanıtı dilenen kişiler açısından da ortadadır. Bu noktada samimi Müslümanların İslâm'ın kendilerine verdiği ferâsetle hareket etmelidirler.

Meselenin ikinci yönü dilenme duygusudur. İnsan, imkânı iyi olduğu halde neden dilensin ki? Başkasının önüne gidip de el açsın ki? Her insanın bir şerefi, toplumda bir kıymeti harbiyesi vardır. Bu, nasıl ayaklar altına alınabilir ki? Burada Müslümanın kardeşine ihtiyacı olduğunda emaneten verdiği imkânları ayrı tutmak gerekir. Amacı sadece dilenme olanların mali imkânları iyi olduğu halde dilenme durumunda

olanların haleti ruhiyesinde problemler vardır. Bu bir hastalıktır. İhtiyacı olmadığı halde ihtiyacı varmış gibi hareket edilmektedir. Çünkü insanın yaptığı her bir kötü iş kalbe gelen bir siyah noktayı ifade etmektedir. Bu noktalar zamanla kalbi kaplayacak ve karartacaktır. Kalbi kararmış olanların doğruyu görme ihtimali ise yoktur. Bu durumda yapılan yanlışlıklar doğru olarak algılanmaktadır. İnsan, içinde bulunduğu yeni durumu normal haliymiş gibi anlayacaktır. Yaptığı işlerde hiçbir yanlışlık görmeyecektir.

Kur'an-ı Kerîm'de Allah Teâlâ, **“Sadakalar, hayatlarını Allah yoluna vakfedip gelirin için fırsat bulamayanlara verilmelidir. Onlar dilenmedikleri için, onları tanımayanlar dilenmediklerine bakarak zengin olduklarını zannederler. Sen ise onları sîmâlarından tanırsın; onlar, yüzsüzlük ederek insanlardan ısrarla bir şey istemezler”** (Bakara, 2/273) buyurmaktadır. Bir diğer Ayet-i Kerîme'de ise, **“dilenciye azarlama”** (Duhâ, 93/10) geçmektedir. Ayetlere dikkat edilirse gerçek ihtiyaç sahiplerinin dilenmeyeceği ifade edilmektedir. Onların kılık kıyafetinin de adeta zengin insanlar gibi, hiç ihtiyacı olmayanlar gibi olduğuna vurgu yapılmaktadır. İkinci ayette ise, dilenmeye gelenlere karşı incitici olunmaması gerektiği yönündedir. Dikkat edilirse onlara verin denmiyor, azarlamayın deniliyor. Çünkü dilenen insanlara karşı bazılarının bağırıp çağırdığı bilinmektedir. Bazen de, Allah versin denilmektedir. Herkese içinde bulunduğu nimetleri veren Allah'tır. Allah versin demenin yerine hiçbir şey söylemeden geçip gitmek daha anlamlı olacaktır. Bu hem azarlamayın emrini yerine getirmeyi hem de dilenen insanlara vermekle onların dilenmeye devam etmesini sağlamanın önüne geçmiş olunacaktır.

Hz. Peygamber'in hayatına bakıldığında isteyenlere genellikle hayır demediğini görmekteyiz. Ancak zaman zaman istediğine vermiş istemediğine vermemiştir. Ondan gelen hadislerin çok azı verilmesini tavsiye etmektedir. Dilenciye istediğini verin rivayetlerinin sadece bir tanesinin çok zayıf, diğerlerinin ise Allah Rasûlü adına sonradan uydurulmuş sözler olduğu tespit edilmektedir. Tespit edebildiğimiz kadarıyla Hz. Peygamber'den gelen 18 tane hadis dilenciliği aşağılamaktadır. Onların iki dünyada da kötü bir halde olacaklarını haber vermektedir. Hadis-i Şerif'lerden bazılarını şu şekilde zikredebiliriz. **Dilenmekten sakınmak isteyenleri, Allah iffetli kılar. Halka karşı tok gözlü davranmak isteyenleri de Allah, insanlara muhtaç olmaktan kurtarır”** (Buhârî, Zekât 18; Müslim, Zekât 95). **“Dilenmekte ısrar etmeyiniz. Allah'a yemin ederim ki, sizden biri benden bir şey ister de, hoşuma gitmemesine rağmen, benden bir şey koparırsa, verdiğim malın bereketini görmez”** (Müslim, Zekât 99). **“İçinizden birilerinin, yüzünde bir parça et bile kalmamış olduğu halde Allah'ın huzuruna çıkacağı güne kadar dilencilik aranızda sürüp gidecektir”** (Buhârî, Zekât 52; Müslim, Zekât 103, 104). **“Mal biriktirmek için dilenen, gerçekte kor istiyor demektir. Artık ister az, ister çok dilensin”** (Müslim, Zekât 105; İbn Mâce, Zekât 25). **“Kim ihtiyaç içine düşer de bunu insanlara açarsa, ihtiyacı kapanmaz. Kim de ihtiyacını Allah'a arzederse, Allah'ın, hemen veya ileride o kimseye rızık vermesi umulur”** (Ebû Dâvûd, Zekât 28). **“Herhangi birinizin iplerini alıp dağa gitmesi ve sırtına bir bağ odun yüklenip getirerek onu**

satması ve Allah'ın bu sebeple onun yüzünü koruması, verseler de vermeseler de insanlardan bir şeyler dilenmesinden çok hayırlıdır” (Buhârî, Zekât 50).

Hz. Peygamber'den gelen rivayetler oldukça açıktır. Dilene tavsiye edilmemekte hatta hem bu dünya hem de ahiret açısından ağır sonuçlarının olacağı bildirilmektedir.

Bugün dilencilik, bireysel bir eylemden ziyade örgütlü bir hale dönüşmüştür. Birileri çocukları ailelerinde belli ücret karşılığında alıp dilendirdiği bilinmektedir. Paralar dilenenlere değil onları her an kontrol eden şebekelerin eline geçtiği resmi kayıtlarda geçmektedir. Böyle örgütlü bir hale gelen durum karşısında Müslümanların uyanık olması gerekmektedir. İhtiyacı olduğunu kesin olarak bildiklerinin haricinde kimseye haline bakıp aldanarak yardımda bulunmamalıdır. Bu noktada samimi Müslümanların yaptığı yardımların karşılığını mutlaka Allah Teâlâ iyi niyetlerinin bir karşılığı olarak verecektir. Ancak bize el uzatan ve her isteyen dilenciye verilen paralar onların dilenmeye devam etmesi için verilen destekten başka bir şey olmayacaktır. Çalışma gücü kuvveti olanlara verilen her bir yardım onların pasifleşmesine, devamlı başkalarının eline bakar hale gelmesine vesile olacaktır. İyi niyetle hareket ettikten sonra insanların samimi yardım duygularını istismar ederek yardım toplamaya çalışanlara verilmeyen her bir durumdan Müslüman kendisinde bir sorumluluk duymamalıdır. Çünkü bizi yaratan Rabbimiz ve onun elçisi gücümüz yettiği oranda elimizin emeğiyle çalışıp kazanmayı murat etmektedir. Unutmayalım ki İslâm, başkalarının sırtından geçinmeyi değil, alının teriyle hayatını kazanmayı tavsiye etmektedir.